

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1923 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anstånd med erläggande av förfallna räntor å statslån till Slite—Roma järnvägsaktiebolag m. m.

(4:e avd.)

Uti en den 9 mars 1923 till riksdagen avlåten proposition (nr 100), vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* att med gäldande av de den 30 juni 1923 förfallna räntebelopp å det Slite—Roma järnvägsaktiebolag beviljade statslån av 339,000 kronor må, räknat från och med den 1 juli 1923, anstå under två år, under villkor att bolaget avlämnar garantiförbindelse, som kan av Kungl. Maj:t godkännas, för ordentligt erläggande under anståndstiden av ränta efter 4¹/₂ procent å förenämnda belopp, ökat med två års ränta därå, eller sålunda å 369,510 kronor, *dels ock* att statens den 30 juni 1923 beräknade kapital- och räntefordran hos bolaget till den del, densamma överstiger 369,510 kronor, må avskrivas, under villkor att bolaget före den 1 juli 1925 avlämnar garantiförbindelse, av beskaffenhet att kunna av Kungl. Maj:t godkännas, för behörig förräntning och amortering av sistberörda belopp.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande proposition är grundad på ett från Slite—Roma järnvägsaktiebolag inkommet erbjudande av följande innebörd:

1) Staten medgiver järnvägsbolaget moratorium under två år — räknat från och med den 1 juli 1923 — för all järnvägens ränteskuld till staten.

2) Betalningen av räntan på det ursprungliga lånet, 339,000 kronor, ökat med två års ränta därpå, garanteras under moratorietiden av Othems kommun och Slite Cement- och Kalkaktiebolag enligt av dem sinsemellan närmare överenskomna grunder.

3) Så snart järnvägsbolagets styrelse, senast vid moratorietidens utgång, avlämnat av Kungl. Maj:t godkänd garantiförbindelse för annuitetens riktiga inbetalande på det ursprungliga lånet, ökat med två års ränta, skall den ränteskuld, moratoriet avser, avskrivas.

Fullmäktige i riksgäldskontoret, som lämnats tillfälle att yttra sig i ärendet, hava i utlåtande den 15 februari 1923 anfört bland annat:

Under den tid, som förflutit efter statslånets lyftning, hade bolaget ej kunnat verkställa vare sig räntelikvid eller kapitalavbetalning å detsamma. Skulden för lånet hade i följd därav år efter år ökats samt hade vid senaste årsskifte utgjort 816,664 kronor 37 öre. Under förutsättning att någon inbetalning ej gjordes till och med den 30 instundande juni, komme skulden att då uppgå till följande belopp:

kapital	kronor 339,000:—
anståndsränta	» 22,812: 74
ränta	» 297,784: 68
öVERRÄNTA	» 172,018: 66

Summa kronor 831,616: 08

Enligt fullmäktiges uppfattning torde, därest det av bolaget framställda förslaget ej vunne bifall, bolaget bliva nödsakat att redan under år 1923 träda i likvidation, vilket säkerligen skulle medföra, att riksgäldskontoret nödgades för statsverkets räkning inköpa järnvägen. Även om denna, driven av staten, skulle kunna, såsom fallet vore med Skara—Timmersdala järnväg, bära driftkostnaderna och därjämte möjligen lämna ett mindre årligt överskott, syntes det uppenbart, att järnvägen särskilt i anledning av dess från statsbanenätet avskilda läge om möjligt ej borde av staten övertagas. Vid sådant förhållande och med hänsyn jämväl till de fördelar, som det nu framlagda förslaget innebure för staten, ansåge fullmäktige, att detsamma borde antagas, ehuru den del av statens fordran, för vilken pant- och förmånsrätt ej åtnjötes, därvid komme att avskrivas. Detta belopp vore visserligen betydande och uppginge till något över 462,000 kronor; men å andra sidan skulle staten, som under en tid av mer än 20 år ej haft någon som helst inkomst av sitt i järnvägen nedlagda kapital, erhålla först två års ränta å $4\frac{1}{2}$ % på ett kapitalbelopp av 369,510 kronor, d. v. s. omkring 33,200 kronor, och därefter eventuellt en annuitet av 5 % å nämnda kapitalbelopp eller cirka 18,475 kronor årligen. Därest antaglig garanti för annuitetens framtida erläggande ej skulle kunna anskaffas, förfölle frågan om avskrivning; och statens ställning gent emot bolaget bleve densamma som förut, endast med den obetydliga skillnaden, att överränta under moratorietiden ej debiterats.

Fullmäktige ansåge sig vidare böra fästa uppmärksamheten å, att, såvitt handlingarna utvisade, Othems kommuns beslut angående räntegaranti ej vore fullt tydligt avfattat och med anledning därav helst borde kompletteras.

Utskottets
yttrande.

Utskottet vill tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, som synes öppna en möjlighet att åtminstone till kapitalet säkerställa statens fordran, samtidigt som ortens intresse av att trafiken allt framgent upprätthålles torde kunna tillgodoses.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva,

a) att med gäldande av de den 30 juni 1923 förfallna räntebelopp å det Slite—Roma järnvägsaktiebolag beviljade statslån av 339,000 kronor må, räknat från och med den 1 juli 1923, anstå under två år, under villkor att bolaget avlämnar garantiförbindelse, som kan av Kungl. Maj:t godkännas, för ordentligt erläggande under anståndstiden av ränta efter 4 $\frac{1}{2}$ procent å förenämnda belopp, ökat med två års ränta därå, eller sålunda å 369,510 kronor;

b) att statens den 30 juni 1923 beräknade kapital- och räntefordran hos bolaget till den del, densamma överstiger 369,510 kronor, må avskrivas, under villkor att bolaget före den 1 juli 1925 avlämnar garantiförbindelse, av beskaffenhet att kunna av Kungl. Maj:t godkännas, för behörig förräntning och amortering av sistberörda belopp.

Stockholm den 13 april 1923.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 47.
